

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Західноукраїнського
національного університету

Микола ДИВАК

« » 2025 р.**ВИСНОВОК**

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Білецької Юлії Юріївни
на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

ВИТЯГ

із протоколу засідання фахового семінару кафедри цивільного права і процесу
Західноукраїнського національного університету
від 10 грудня 2025 р., протокол № 10

ПРИСУТНІ: Лукасевич-Крутник І. С., д.ю.н., професор, завідувач
кафедри цивільного права і процесу; Слома В. М., д.ю.н., професор, професор
кафедри цивільного права і процесу; Москалюк Н. Б. д.ю.н., професор,
професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності; Марценко Н. С.,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу; Зайцева-
Калаур І. В., к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу;
Парашук Л. Г., к.ю.н., доцент кафедри цивільного права і процесу;
Гнатів О. Б., к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу;
Труфанова Ю. В., к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу;

Бутрин-Бока Н. С., к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу;
 Цвігун І. М., к.ю.н., доцент кафедри цивільного права і процесу;
 Лукашов Р. С., к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу;
 Зигрій О. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу.

З присутніх – 3 доктори юридичних наук, 8 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження дисертантки Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації до захисту.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь дисертантки Білецької Юлії Юріївни про результати дисертаційного дослідження на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Білецька Юлія Юріївна зробила доповідь про основні положення дисертаційної роботи, наукову новизну та найбільш вагомі теоретичні і практичні результати дослідження, які виносяться на захист.

2. Учасниками засідання фахового семінару кафедри були поставлені наступні запитання Білецькій Юлії Юріївні:

д.ю.н., професорка Лукасевич-Крутник І. С.: Юлія Юріївна, поясніть, будь ласка, у чому полягає специфіка об'єкта страхування цивільно-правової відповідальності? Чим він відрізняється від об'єкта майнового або особистого страхування? Також, скажіть, будь ласка, які основні чинники вплинули на трансформацію законодавства України у сфері страхування цивільно-правової відповідальності протягом останніх років?

к.ю.н., доцентка Зайцева-Калаур І. В.: Юліє Юріївно, скажіть будь ласка, яке теоретичне підґрунтя дозволяє визначити договір страхування цивільно-правової відповідальності як комплексний за своєю природою? У чому проявляється поєднання договірних та деліктних елементів?

к.ю.н., доцентка Труфанова Ю. В.: Юліє Юріївно, охарактеризуйте, будь ласка, найбільш суттєві особливості договору страхування цивільно-правової відповідальності, які відрізняють його від інших видів страхових договорів.

к.ю.н., доцентка Гнатів О. Б.: Юліє Юріївно, скажіть будь ласка, у Вашій роботі Ви пропонуєте запровадити нові види обов'язкового страхування, зокрема у сфері штучного інтелекту та адвокатської діяльності. Які аргументи свідчать про доцільність таких нововведень?

к.ю.н., доцентка Цвігун І.М.: Юліє Юріївно, поясніть, будь ласка, які ключові елементи формують правовий статус страховика у сфері страхування цивільно-правової відповідальності. Яке значення мають загальні та спеціальні вимоги до страховика в умовах реформування страхового ринку України?

к.ю.н., доцентка Паращук Л. Г.: Юліє Юріївно, поясніть, будь ласка, який правовий статус має вигодонабувач у договорі страхування цивільно-правової відповідальності та чим зумовлюється його право прямої вимоги до страховика?

3. ВИСНОВОК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Доктор юридичних наук, професор Слома Валентина Миколаївна (науковий керівник) зазначила, що аспіранткою Білецькою Юлією Юріївною повністю виконано освітньо-наукову програму за третім освітнім рівнем доктора філософії PhD зі спеціальності 081 «Право», про що свідчить довідка про виконання освітньо-наукової програми від 04 грудня 2025 року. Дисертація Білецької Юлії Юріївни була подана на кафедру 02 грудня 2025 року.

У своєму висновку науковий керівник підкреслила, що дисертаційне дослідження виконане аспіранткою самостійно та становить цілісну, завершену наукову працю, яка повністю відповідає затвердженій Вченою радою темі й

поставленим завданням. Наголошено, що робота вирізняється внутрішньою логічною узгодженістю, послідовністю викладу матеріалу та дотриманням встановлених академічних вимог щодо структури. Зокрема, дисертація містить анотацію, змістовний вступ, три основні розділи, у межах яких об'єднано вісім тематично та методологічно пов'язаних підрозділів, а також узагальнюючі висновки, розгорнутий список використаних джерел і відповідні додатки. В роботі сформульовано низку наукових положень, які відзначаються новизною та спрямовані на актуальні проблеми цивільного права, зокрема вдосконалення правового регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності. Одержані результати мають не лише теоретичне, а й практичне значення, адже можуть бути використані для подальшого розвитку законодавства, оптимізації механізмів страхового захисту та удосконалення правозастосовної діяльності у відповідній сфері. Науковий керівник наголосила, що дисертація відповідає встановленим кваліфікаційним вимогам і демонструє високий рівень підготовки автора, що підтверджує її готовність до прилюдного захисту.

Актуальність, новизна, обґрунтованість основних наукових положень, висновків і рекомендацій проведеного дослідження та його значимість для юридичної науки та практики свідчить, що дисертаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 03.05.2024 № 507), а відтак, може розглядатися на засіданні структурного підрозділу щодо її подальшого захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

4. ВИСТУПИЛИ:

1. Доктор юридичних наук, професор, професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності Москалюк Н. Б. (рецензент) зазначила, що

дисертація Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» є значним науковим досягненням у сфері цивільного права загалом, а також у сфері регулювання страхових відносин зокрема. Дисертантка демонструє високий рівень опанування предмета дослідження, здатність глибоко осмислювати складні цивільно-правові конструкції та формувати обґрунтовані авторські висновки. Вона впевнено працює з різними джерелами права, уміє критично оцінювати наукові концепції та відокремлювати їх практичне значення для розвитку правового регулювання. Особливу увагу привертає комплексний і системний аналіз сучасної правової доктрини, що свідчить про її вміння інтерпретувати наукові підходи у контексті актуальних правових проблем. Не менш важливим є ретельне дослідження та порівняння нормативно-правових актів як України, так і зарубіжних країн, що розширює теоретичну базу роботи та дозволяє оцінити застосовність іноземного досвіду. Дисертантка також демонструє здатність узагальнювати й критично аналізувати судову практику, виокремлюючи ключові тенденції та проблемні аспекти правозастосування. Такий комплексний підхід забезпечує високу якість проведеного дослідження та підтверджує її професійну зрілість як молодої науковиці.

Стосовно недоліків та дискусійних положень рецензент зазначила:

1. Попри слушність пропозицій щодо впровадження нових видів обов'язкового страхування, зокрема у сфері високоризикових систем штучного інтелекту, дискусійним залишається питання комплексності оцінки потенційних ризиків. У роботі недостатньо детально проаналізовано ймовірні негативні наслідки як для страхувальників, так і для страховиків у разі неправильної класифікації ризиків або виникнення непередбачуваних ситуацій. Крім того, не повною мірою висвітлено механізми контролю за виконанням страхових обов'язків, що є критично важливим для ефективності такого страхування та захисту прав потерпілих. Тому впровадження обов'язкового страхування у сфері ШІ потребує додаткового дослідження щодо методів

оцінки ризиків, встановлення стандартів страхової відповідальності та розробки ефективних механізмів контролю за дотриманням законодавчих вимог.

2. У роботі лише фрагментарно розглянуто практичні проблеми реалізації норм про страхування відповідальності, зокрема питання доказування страхового випадку, типові спори між страховиками та страхувальниками, особливості регресних вимог. Узагальнення судової практики, у тому числі Верховного Суду, надало б дослідженню більшої прикладної цінності.

У підсумку було зазначено, що висловлені зауваження мають дискусійний характер та не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» є завершеним самостійним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог, містить науково-обґрунтовані положення, у яких викладено та обґрунтовано авторський підхід до розуміння та регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності. Якісні характеристики роботи вказують на її відповідність спеціальності 081 «Право», вимогам Міністерства освіти і науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії PhD.

2. Доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету Лукасевич-Крутник І. С. (рецензент), яка зазначила, що дисертаційна робота Білецької Ю. Ю. на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» є актуальною, своєчасною, оскільки цивільно-правове регулювання страхування цивільно-правової відповідальності є важливим інститутом цивільного права. Аспірантка демонструє високий рівень здатності до комплексного та системного аналізу складних правових явищ, що підтверджується ґрунтовним теоретичним обґрунтуванням основних положень дослідження та оригінальним підходом до вирішення актуальних проблем

страхування цивільно-правової відповідальності. Вона успішно поєднує глибокий аналіз сучасної наукової доктрини з критичною оцінкою чинного законодавства, що дозволяє формулювати власні наукові позиції та пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання. Особливо слід відзначити інноваційний характер запропонованих положень, які відкривають нові перспективи для розвитку цивільно-правової науки та практики страхування відповідальності. Отримані результати дослідження та наукові висновки, що виносяться на захист, містять елементи наукової новизни, підтверджують здатність аспірантки до самостійної наукової роботи та мають практичне значення для правозастосовної діяльності. Вони можуть бути використані для удосконалення законодавчих норм, розробки методичних рекомендацій та підвищення ефективності страхових механізмів у сфері цивільно-правової відповідальності.

Щодо недоліків та дискусійних положень відзначено наступне:

1. У роботі недостатньо проаналізовано взаємодію між обов'язковим та добровільним страхуванням. Автор виділяє види страхування та їх класифікацію, проте не повністю розкривається, як ці форми впливають одна на одну, зокрема у контексті суброгації, механізмів компенсації та управління страховими ризиками. Більш детальний аналіз цих аспектів міг би розширити наукові горизонти дослідження та підвищити його практичну цінність.

2. Окремо зазначено, що в роботі деякі концептуальні аспекти, пов'язані з ретроактивною датою у страхуванні, потребують ширшого висвітлення. Зокрема, слід детальніше розглянути потенційні конфлікти між публічним інтересом та свободою договору, а також провести більш ґрунтовне порівняння з практикою Європейського Союзу.

Проте, на думку Лукасевич-Крутник І. С., висловлені зауваження мають дискусійний характер та не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота Білецької Ю. Ю. на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» є завершеним самостійним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог,

містить науково-обґрунтовані положення, у яких викладено та обґрунтовано авторський підхід щодо розуміння правового регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності. Якісні характеристики роботи вказують на її відповідність спеціальності 081 «Право», вимогам Міністерства освіти і науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії PhD.

Враховуючи вищенаведене, вважаємо, що є всі підстави рекомендувати дисертаційну роботу до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету за спеціальністю 081 «Право».

3. Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету Марценко Н. С. (рецензент) зазначила, що дисертація Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» має теоретичне і практичне значення, є завершеною, логічно побудованою науковою працею. Дисертаційна робота вирізняється доступним та водночас науково точним стилем викладу матеріалу, що сприяє її сприйняттю як фахівцями, так і більш широким колом читачів. Особливу увагу привертає логічна структура дослідження, яка забезпечує послідовність викладу та глибину аналізу правових явищ, а також практична значущість отриманих результатів. Авторка демонструє здатність ефективно поєднувати теоретичні знання з практичними рекомендаціями, що свідчить про високий рівень її професійної підготовки та наукової компетентності. Особливо слід відзначити якість проведеного наукового аналізу, ґрунтовність аргументації та обґрунтованість сформульованих висновків. Зроблені висновки є логічно послідовними та достовірними, що підкреслює надійність і обґрунтованість проведеного дослідження. Вказано, що окремі положення роботи вже знайшли практичне застосування, що свідчить про їхню актуальність та практичну цінність. У сукупності ці характеристики підтверджують високий рівень дисертаційного дослідження та його значущість для розвитку цивільно-

правової науки, зокрема у сфері страхування цивільно-правової відповідальності.

Поміж тим, рецензентка звернула увагу на дискусійні моменти.

1. Обмежене висвітлення питання страхових ризиків у нових технологічних сферах, оскільки пропозиції щодо страхування цивільно-правової відповідальності у сфері штучного інтелекту залишаються переважно концептуальними. У роботі відсутній детальний аналіз потенційних ризиків, визначення страхових сум та розробка методів їх мінімізації, що обмежує практичну застосовність запропонованих підходів.

2. Також, у роботі приділяється значна увага аналізу нормативних конструкцій, що забезпечує глибоке розуміння правової бази страхування цивільно-правової відповідальності. Водночас дослідження майже не охоплює емпіричний аспект функціонування страхового ринку, зокрема статистику страхових виплат, частоту виникнення спорів та рівень відшкодування шкоди потерпілим. Включення таких даних могло б стати додатковим підтвердженням практичної доцільності та ефективності запропонованих теоретичних висновків. Їхній аналіз дозволив би більш комплексно оцінити реальний вплив правових механізмів на діяльність страхових компаній та захист інтересів потерпілих, підкріплюючи роботу конкретними емпіричними аргументами.

У підсумку Марценко Н. С. зазначила, що вказані зауваження мають уточнюючий характер та не занижують позитивної оцінки дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» відповідає всім встановленим вимогам до такого виду робіт і може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій раді.

В обговоренні дисертаційної роботи також взяли участь: **к.ю.н. Паращук Л. Г., к.ю.н. Труфанова Ю. В., к.ю.н. Лукашов Р. С., к.ю.н. Гнатів О. Б.**

У своїх виступах члени фахового семінару кафедри зазначили, що дисертаційна робота Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування

цивільно-правової відповідальності» виконана на актуальну тему та відзначається належним рівнем наукової новизни, а висновки та пропозиції є науково обґрунтованими. Наукові досягнення здобувача опубліковані у фахових виданнях та апробовані на науково-практичних конференціях.

На підставі результатів обговорення присутні на засіданні

УХВАЛИЛИ:

1. Прийняти висновок щодо дисертаційної роботи Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» як такої, що відповідає вимогам, які заявлені до дисертації.
2. Пропонувати Вченій раді Університету прийняти висновок фахового семінару та затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради із захисту дисертації Білецької Юлії Юріївни.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності»

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету

Утвердження України як правової та демократичної держави зумовлює необхідність формування ефективної системи правового регулювання суспільних відносин у сфері страхування, що виступає важливим інструментом захисту прав та законних інтересів учасників цивільного обороту. Беззаперечно, особливе місце у структурі страхових правовідносин належить договору страхування цивільно-правової відповідальності, який в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій, зростання кількості ризиків у різних сферах діяльності, інтеграційних процесів у межах європейського правового простору та необхідності гармонізації національного законодавства

із правом ЄС, потребує наукового переосмислення та удосконалення правового регулювання.

В Україні правове регулювання у сфері страхування цивільно-правової відповідальності характеризується певною фрагментарністю та внутрішньою неузгодженістю. Так, у різних нормативно-правових актах використовуються відмінні підходи до визначення поняття страхування, його базових характеристик, що породжує неоднозначність у правозастосовній практиці та має наслідком неоднакове застосування норм права судами. Більше того, чинне законодавство не враховує ризики, пов'язані із розвитком технологій, поширенням високоризикових видів діяльності, а також необхідність впровадження нових видів страхових продуктів, здатних забезпечити належний захист прав та інтересів усіх учасників цивільного обороту. Також, чинне українське законодавство орієнтоване переважно на регламентацію окремих видів обов'язкового страхування (зокрема, страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів), тоді як добровільне страхування відповідальності не отримало належного поширення та правового врегулювання, що зумовлює низький рівень страхового захисту у сфері професійної діяльності, підприємництва, а також у новітніх сферах, зокрема пов'язаних із використанням штучного інтелекту та цифрових технологій.

Своєчасність даного дослідження зумовлюється також потребою у комплексному врахуванні міжнародного та європейського досвіду у сфері страхування цивільно-правової відповідальності. Право Європейського Союзу та законодавство окремих європейських держав напрацювали значний масив правових рішень, які демонструють ефективність використання страхових механізмів у врегулюванні деліктних зобов'язань та захисті прав потерпілих. Для України, яка перебуває на шляху до інтеграції у правовий простір ЄС, важливим завданням є імплементація кращих практик та адаптація європейських стандартів у сфері страхування цивільно-правової відповідальності з урахуванням національних особливостей.

Тематика даного дослідження узгоджується із цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019).

Мета, завдання та методи дослідження. Об'єкт та предмет дослідження

Мета дисертаційної роботи полягає у формуванні нових теоретичних положень договору страхування цивільно-правової відповідальності, а також у виробленні науково обґрунтованих висновків та пропозицій, спрямованих на розвиток цивілістичної доктрини, удосконалення національного законодавства та узагальнення судової практики з урахуванням європейського та міжнародного досвіду.

З огляду на мету дослідження виникла потреба у постановці та вирішенні таких завдань:

- визначити поняття, зміст та функції страхування цивільно-правової відповідальності;
- дослідити генезу договору страхування цивільно-правової відповідальності;
- проаналізувати правову природу договору страхування цивільно-правової відповідальності;
- охарактеризувати поняття, ознаки та види договору страхування цивільно-правової відповідальності;
- здійснити аналіз правового статусу сторін договору страхування цивільно-правової відповідальності;
- дослідити виконання, зміну та припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності;
- з'ясувати особливості страхування цивільно-правової відповідальності у країнах Європейського Союзу;
- обґрунтувати перспективи імплементації європейського та міжнародного досвіду в законодавство України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають внаслідок укладення, виконання та припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності.

Предметом дослідження є законодавче регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності, наукові праці з тематики дисертаційної роботи та матеріали судової практики у даній сфері.

Методи дослідження були обрані з урахуванням мети й завдань роботи, а також особливостей об'єкта і предмета дослідження. Дисертація ґрунтується на поєднанні загальних та спеціальних методів наукового пізнання, що дало змогу забезпечити всебічний аналіз основних характеристик договору страхування цивільно-правової відповідальності.

Історико-правовий метод використано для дослідження еволюції договору страхування цивільно-правової відповідальності в українському законодавстві (підрозділ 1.2). Діалектичний метод дозволив визначити поняття, сутність та значення страхування цивільно-правової відповідальності (підрозділ 1.1), а також сформулювати поняття та основні особливості договору страхування цивільно-правової відповідальності (підрозділ 2.1). Формально-логічний метод застосовано для аналізу правової природи договору страхування цивільно-правової відповідальності (підрозділ 1.3). Логіко-семантичний метод сприяв поглибленню понятійно-категоріального апарату досліджуваної сфери та уточненню термінології (підрозділи 1.1, 2.1). Структурно-функціональний метод використано для характеристики функцій страхування, класифікації основних видів договору страхування цивільно-правової відповідальності, а також правового статусу його сторін (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2). Методи класифікації та групування застосовано для виділення видів договору страхування цивільно-правової відповідальності та групування підстав його припинення (підрозділи 2.1, 2.3). Системно-структурний аналіз допоміг визначити характерні особливості договору страхування цивільно-правової відповідальності, оцінити його взаємозв'язок з іншими видами страхових договорів у контексті загальної правової регламентації страхових

відносин (підрозділ 2.3). Порівняльно-правовий метод значною мірою використано при дослідженні зарубіжного досвіду правового регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності (підрозділ 3.1). Прогностичний метод дав змогу окреслити перспективи змін у законодавстві, що можуть відбутися у результаті реалізації запропонованих у дисертації рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства, та допоміг сформулювати відповідні авторські пропозиції (підрозділ 3.2). Крім того, на всіх етапах дослідження застосовувалися загальнонаукові методи, такі як аналіз і синтез, аналогія, моделювання, індукція та дедукція, абстрагування та конкретизація, що забезпечило цілісність і обґрунтованість наукового дослідження.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Дисертація представляє собою одне із перших всебічних досліджень договору страхування цивільно-правової відповідальності в доктрині приватного права України. На основі системного аналізу нормативних актів та судової практики були вироблені теоретичні положення та висновки, що узагальнюють ключові принципи регулювання та практичні особливості застосування даного договору. Здобуті в ході дослідження результати дали змогу сформулювати положення, що визначають наукову новизну, зокрема:

вперше:

- аргументовано необхідність усунення термінологічної неузгодженості у сфері страхування шляхом уніфікації поняття «страхування цивільно-правової відповідальності» у всіх нормативно-правових актах України та запропоновано внести відповідні зміни до Цивільного кодексу України, Закону України «Про страхування» та інших профільних законів;
- обґрунтовано доцільність розширення законодавчого підходу до розуміння об'єкта страхування, зокрема шляхом включення до нього цивільно-правової відповідальності за заподіяну шкоду не тільки особі або її майну, а

також навколишньому середовищу, що сприятиме комплексному врахуванню усіх видів ризиків;

- запропоновано договір страхування цивільно-правової відповідальності розуміти як домовленість між страховиком і страхувальником, за якою страховик зобов'язується за плату у разі настання визначеного страхового випадку, що спричинив заподіяння шкоди третім особам, здійснити страхову виплату на користь потерпілих у межах визначеної страхової суми, а страхувальник – своєчасно вносити страхові платежі та дотримуватись умов договору;

- доведено трансформацію законодавчого підходу щодо моделі «обов'язкового страхування» як окремої форми страхування до моделі «обов'язковості укладення договору страхування» у визначених сферах, що у свою чергу спрямовано на забезпечення обов'язкової наявності договору страхування задля посилення дії принципу свободи договору та можливості учасникам обирати оптимальні умови страхового захисту;

- обґрунтовано доцільність впровадження страхування цивільно-правової відповідальності у сфері штучного інтелекту, шляхом запровадження обов'язкового страхування відповідальності розробників і постачальників високоризикових систем штучного інтелекту, що враховує специфіку технологій, ризики та особливості сфер їх застосування;

- обґрунтовано необхідність встановлення чітких технічних критеріїв для визначення поняття «транспортні засоби», як це передбачено Директивою (ЄС) 2021/2118. Відсутність таких критеріїв у чинному законодавстві дозволяє виключити деякі транспортні засоби з джерел підвищеної небезпеки та з переліку об'єктів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, а автоматичне зарахування частини таких засобів до категорії «інших механічних транспортних засобів» призводять до правової невизначеності щодо обов'язку їх страхування;

удосконалено:

- підхід до розуміння комплексної правової природи договору страхування цивільно-правової відповідальності, який обґрунтовується поєднанням у ньому елементів деліктної та договірної відповідальності та забезпечує досягнення мети даного виду страхування – захист прав та законних інтересів страхувальника шляхом реалізації компенсаційного механізму відшкодування шкоди, заподіяної третій особі;

- підхід до розуміння особливостей договору страхування цивільно-правової відповідальності через обґрунтування його каузального характеру, де основною метою такого договору є передання ризику відшкодування шкоди до страховика;

- класифікацію видів договорів страхування цивільно-правової відповідальності за різними критеріями, зокрема: 1) за характером обов'язковості укладення договору: обов'язкове страхування, добровільне страхування; 2) за ознакою шкідливих наслідків, на випадок настання яких укладається договір: шкода особі (її життю та здоров'ю), шкода майну третіх осіб, шкода навколишньому середовищу; 3) за видами відповідальності, страхування якої передбачено договором: відповідальність, пов'язана із здійсненням професійної діяльності, відповідальність власників об'єктів підвищеної небезпеки або діяльності з підвищеним ризиком; 4) за обсягом страхового покриття (захисту): універсальне, спеціальне;

набули подальшого розвитку:

- положення щодо необхідності переорієнтації договірного регулювання страхування цивільно-правової відповідальності в умовах воєнного стану на включення воєнних ризиків, адаптивність до форс-мажорних обставин та максимальну клієнтоорієнтованість;

- положення щодо доцільності впровадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності адвоката, як превентивного механізму захисту прав клієнтів і третіх осіб з огляду на ризики, які виникають у разі заподіяння шкоди, спричиненої помилками при використанні у професійній діяльності сучасних технологій (зокрема штучного інтелекту);

- положення про доцільність уніфікації підходів до перевірки страхування транспортних засобів, у тому числі зареєстрованих за межами держав-членів ЄС. Забезпечення оптимальних умов для кінцевих споживачів має важливе значення в контексті європейської інтеграції, оскільки сприяє поступовій адаптації громадян України до правових стандартів і практик ЄС.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Дисертаційна робота Білецької Юлії Юріївни має чітку логічно побудовану структуру, що відповідає вимогам до характеру та змісту наукових праць.

Якісний аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про те, що наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані у дисертації, є теоретично обґрунтованими та достовірними. Достовірність отриманих результатів дослідження забезпечується тим, що вони отримані автором в результаті використання загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Наукові положення, висновки й рекомендації відзначаються достовірністю, яка забезпечена використанням значної кількості нормативно-правових актів, фахової літератури, судової практики.

Практичне значення роботи

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані у роботі теоретичні положення і висновки, а також пропозиції та рекомендації можуть знайти застосування у:

- науково-дослідній сфері: для подальшого розвитку наукових досліджень у сфері договору страхування цивільно-правової відповідальності як в Україні, так і в інших правових системах за кордоном;
- практичній сфері: у професійній практиці щодо укладення, зміни, виконання та припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності;

– освітньому процесі: при проведенні занять із навчальних предметів «Цивільне право» та «Страхове право», використовуючи матеріали дисертації для формування у здобувачів освіти цілісного розуміння правового регулювання страхування цивільно-правової відповідальності.

Прикладний характер результатів дисертаційного дослідження підтверджується відповідними актами та довідками про впровадження, зокрема Акт про впровадження в освітній процес результатів дисертаційного дослідження Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» № 126-01/2805 від 03 грудня 2025 року, виданий Західноукраїнським національним університетом; Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» від 22 жовтня 2025 року, виданий адвокатом Процько Ігорем Ярославовичем; Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувачки ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право Білецької Юлії Юріївни, видана директором АРП ПАТ «СК «УСГ» Козловською А. А.

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора Основні положення роботи знайшли відображення у 8 публікаціях: 4 статті, опубліковані у вітчизняних фахових виданнях, 4 – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Список публікацій добувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Білецька Ю. Правовий статус сторін договору страхування цивільно-правової відповідальності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Випуск 4 (20). С. 259-264.

2. Білецька Ю. Функції страхування цивільно-правової відповідальності. *Право.ua*. 2025. № 1. С. 372-377.

3. Білецька Ю. Страхування цивільно-правової відповідальності за законодавством Франції. *Актуальні проблеми правознавства*. 2025. Випуск 1 (41). С. 240-246.

4. Білецька Ю. Становлення та розвиток правового регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності в сучасній Україні. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 9 (50). С. 62-74.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Білецька Ю. Договір страхування цивільно-правової відповідальності, його значення у системі страхування. *Інноваційний розвиток правової науки в умовах модернізації суспільства*: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 28 лютого 2020 р.). Т. 2. Тернопіль: Вектор, 2020. С. 126-128.

6. Білецька Ю. Поняття договору страхування цивільно-правової відповідальності. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 3-4 квітня 2025 року). м. Тернопіль, 2025. С. 116-118.

7. Білецька Ю. Правове регулювання страхування цивільно-правової відповідальності у Європейському Союзі. *Інноваційні підходи до розвитку технологій та економіки*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Свалява, 6 червня 2025 р.). С. 56-59.

8. Білецька Ю. Правовий режим таємниці страхування в Україні. *Scientific Innovation: Theoretical Insights and Practical Impacts*: proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference (August 11-13, 2025 Naples, Italy). P. 75-78.

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень StrikePlagiarism.com. За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір

страхування цивільно-правової відповідальності» відповідає принципам академічної доброчесності.

Апробація матеріалів дисертації

Результати проведеного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету, а також на науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах, де вони отримали позитивну оцінку від фахівців та наукової спільноти. Основні результати дисертації були представлені в доповідях на науково-практичних конференціях на національному та міжнародному рівнях: X Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток правової науки в умовах модернізації суспільства» (м. Київ, 28 лютого 2020 р.), IX Міжнародна науково-практична конференція «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (м. Тернопіль, 3-4 квітня 2025 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інноваційні підходи до розвитку технологій та економіки» (м. Свалява, 6 червня 2025 р.), 3rd International Scientific and Practical Conference «Scientific Innovation: Theoretical Insights and Practical Impacts» (August 11-13, 2025. Naples, Italy).

Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертаційна робота виконана українською мовою із дотриманням наукового стилю викладення змісту, характеризується цілісністю, смисловою завершеністю, логічною послідовністю розгляду питань, точністю та коректністю вживання спеціальної термінології, стислістю та об'єктивністю викладених основних матеріалів дослідження. Стиль викладу наукових положень, результатів досліджень, висновків і рекомендацій є зрозумілим та доступним до його сприйняття.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання до захисту

Враховуючи актуальність теми дисертації, обґрунтованість отриманих результатів, наукову новизну і практичне значення дослідження, повноту викладення матеріалів дисертації в наукових працях, що відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 03.05.2024 № 507) та напряму наукового дослідження освітньо-наукової програми ЗУНУ, структурний підрозділ рекомендує подати дисертаційну роботу Білецької Юлії Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» за спеціальністю 081 «Право» до захисту в разову спеціалізовану вчену раду.

У результаті розгляду дисертації Білецької Юлії Юріївни та повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

1. Пропонувати Вченій раді університету такий склад разової спеціалізованої вченої ради:

Головою разової спеціалізованої вченої ради призначити:

докторку юридичних наук, професорку, Москалюк Надію Богданівну,
професора кафедри безпеки та правоохоронної діяльності;

Рецензентами:

доктора юридичних наук, професора Лукасевич-Крутник Ірину
Степанівну, завідувача кафедри цивільного права і процесу
Західноукраїнського національного університету;

кандидата юридичних наук, доцента Марценко Наталію Степанівну,
доцента кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського
національного університету.

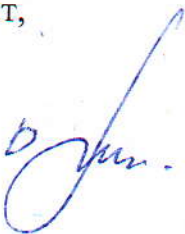
Опонентами:

доктора юридичних наук, професора Міловську Надію Василівну, завідувача відділу дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України;

кандидата юридичних наук Петечел Надію Михайлівну, доцента кафедри судочинства Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

2. Рекомендувати новоствореній разовій спеціалізованій вченій раді прийняти дисертаційну роботу Білецької Юлії, Юріївни на тему «Договір страхування цивільно-правової відповідальності» до захисту.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного
права і процесу

Оксана ГНАТІВ